

NÁZEV ŠKOLY:	GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA LITOMĚŘICE, Svojsíkova 1, příspěvková organizace
ČÍSLO PROJEKTU:	CZ.1.07/1.5.00/34.1082
NÁZEV MATERIÁLU:	VY_32_INOVACE_4B_19_Křesťanství
TÉMA SADY:	Filozofie, religionistika, náboženství
ROČNÍK:	4. ročník, oktáva
DATUM VZNIKU:	Červen 2013
AUTOŘI:	Luboš Nergl, Andrea Skokanová

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Křesťanství

Anotace:

Výukový materiál je určen pro předmět základy společenských věd ve 4. ročníku.

Materiál obsahuje texty z učebnic určených převážně pro výuku na vysokých školách, jen výjimečně obsahuje jiné texty. Texty nemohou nahradit soustavný výklad dané problematiky, jejich funkce je motivační k dalšímu studiu zejména uvedených titulů. Zároveň je úloha textů inspirativní k frontálním diskusím a skupinovým debatám. Výše zmíněné inspiraci slouží otázky a úkoly.

Žáci si mohou texty vytisknout, stáhnout do mobilu či tabletu, mohou si je převést do otevřeného formátu, opatřit poznámkami, napsat odpovědi. Rovněž během vyučovací hodiny lze texty promítnout dataprojektorem na plátno.

Časová náročnost: 2 vyučovací hodiny týdně.

Přístup k internetu není bezpodmínečně nutný, jen některé úkoly odkazují na elektronické zdroje.

Wolfgang Beinert: Malé dějiny křesťanského myšlení

„V Antiochii se ponejprv začalo říkat učedníkům Ježíše Krista „křesťané“, zpravují nás Skutky apoštolů (SK.11,26), pocházející z 1. století. Antiochijští používají titul, který Ježíšovi dali židovští současníci: označili ho za Mesiáše, což se do tehdejší světové řeči - řečtiny - překládalo jako Christos a znamenalo to Pomazaný. V tehdejší náboženské situaci prohlašoval tento titul svého nositele za definitivního a pro všechny lidi důležitého prostředníka Boží slávy. Ježíšovi lidé byli tedy přesvědčeni, že v jeho osobě našli celou odpověď na náboženskou otázku: Jak najdeme smysl života? Tak, že se staneme „křesťany“.

Rozhodující situaci nám zachytilo Janovo evangelium. Krátce před svou smrtí pronáší Ježíš v kruhu svých učedníků řeč na rozloučenou, v níž oznamuje, že odejde k Bohu - a že cesta tam je jim známa. Oni to popírají: „Tomáš mu řekl: „Pane, nevíme, kam jdeš. Jak máme znát cestu?“ Ježíš mu odpověděl: „Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k otci než skrze mne.“ (Jan 14,5 n).

Tím je dán podstatný znak odlišující vše křesťanské od ostatních velkých náboženství. Židovství je např. založeno na Tóře, zákonu obsaženém v prvních pěti knihách hebrejské Bible (GN 1,1 - DT 34,4). Islám má jako nejvyšší a absolutní hodnotu Korán, spis božského zjevení. Posledním dosažitelným orientačním bodem je tak literární dokument, z něhož se dá v obojím případě abstrahovat, co židovství, případně islám, je. Když se však pídíme po tom, co je podstata křesťanství, zní odpověď jinak a my musíme vzít výše uvedený výrok se vši vážností:

„Neexistuje žádné abstraktní určení této podstaty. Neexistuje žádná nauka, žádná základní struktura morálních hodnot, žádný náboženský postoj či životní řád, jenž by byl oddělen od osoby Ježíše a o němž by se dalo říci, že to je to křesťanské. To křesťanské je ON SÁM; co skrze něj dorazilo k lidem . . .

Okolí

Ježíš z Nazareta se narodil do světa vzdáleného tehdejšími hlavními politickým, kulturním a ekonomickým proudům. Jeho domovinou byla Palestina v Přední Asii, od roku 63 př. n. l. podrobená římské nadvládě. Na obyvatele to těžko doléhalo a neustále je to provokovalo k pokusům získat svobodu, jež skončily až zničením Jeruzaléma r. 70 n. l. Ve skutečnosti však okupanti Židům dopřávali skutečně dalekosáhlou autonomii, především ve věci jejich náboženství: konkrétně byl tolerován chrámový kult a předpisy o pokrmech. Palestině vládla místní rodina, Hasmoneovci, z níž pocházel král Herodes, známý z podání o Ježíšově dětství. Ten se snažil vytvořit ze země helenistickou monarchii. Víceméně nerušeně existovaly i politicko - náboženské strany.

Mniši (řec. *monos* „jediný, sám“) existují ve všech náboženstvích. Odloučením od způsobu existence většiny souvěrců se snaží zvláště zřetelně a důrazně žít podle měřítek zbožnosti. Obvykle se k takovému způsobu života zavazují muži, téměř výhradně v křesťanství se však od počátku k tomuto ideálu hlásily i ženy, které v současnosti tvoří mezi řeholníky římskokatolické církve 75% většinu.

Počátky křesťanského mnišství leží v Egyptě. Jistě nikoli prvním, ale v dějinách zřejmě nejvýznamnějším křesťanem, který se rozhodl takto bezpodmínečně následovat Krista, byl „otec mnišství“ Antonín (asi 250 - 356), jehož životopis sepsal se stejně dalekosáhlým ohlasem církevní otec Atanáš (+ 373). Ve dvaceti letech slyšel Antonín při bohoslužbě evangelium o setkání Ježíše s bohatým mládencem (Mt 19, 16-30), který chtěl vést dokonalý život a slyšel, že je k tomu potřeba všechno opustit a následovat Ježíše - to však přesahovalo jeho náboženskou sílu. Antonín však chtěl udělat to, co onen mladík nedokázal. Okamžitě vyběhl z Božího domu, chystal se na opuštění své dosavadní životní cesty a stáhl se do pouště - místa nejen osamělého, ale také plného démonických mocností. Brzy se kolem něho začali shromažďovat stejně smýšlející lidé, a tak se zrodilo křesťanské mnišství. Už Antonín však zažíval to, co se stále znovu ukazovalo také později: poušť se stala centrem působení kultury (míněno ve velmi širokém smyslu). Brzy se na něj obraceli biskupové se žádostí o radu, dopisoval si s císařem, kázal ve městech. Dodnes jsou mnohé kláštery místy, odkud vyzařuje duchovní život, umění, kultura či podněty pro politiku.

Konfesionalizace

Společný název pro křesťanství vzešlé z Lutherovy, Zwingliho a Kalvínovy reformace zní protestantismus. Naráží na politický „protest“ říšských evangelických stavů na 2. říšském sněmu ve Špýru roku 1529, které se zdráhaly provést Wormský edikt z roku 1521, jímž byla nad Lutherem vynesena říšská klatba. Z výrazu, který původně znamenal slovo vycházející od protivníků, se v 17. století stává neutrální označení hnutí, jež vystupuje pod heslem „evangelické“. Je to asi nejvýstižnější označení tohoto hnutí: chápalo se jako hnutí za svobodu, jež chtělo vymanit křesťany ze středověkého kolektivního světového řádu ve prospěch autonomie individuálního svědomí. Z tohoto úhlu pohledu reprezentovalo tytéž hodnoty jako soudobý humanismus a renesance. Starý systém se evidentně přežil. Jednotlivec v něm platil především za příslušníka společenství (christianitas), jež zahrnuje církve i stát, a až na druhém místě byl chápán jako nezaměnitelné individuum. Oba fenomény - mezi nimiž jinak vládne napětí - spojuje další znak: jsou svou podstatou konzervativní. Renesance, jejíž jméno je programem (lat. renasci, „být znovu zrozen“), se vrací k řecko - římské antice. Reformátoři - i toto označení odkazuje na jejich cíle - se vrací (re-) k původní podobě (forma) křesťanství, přesněji k jeho pavlovské interpretaci. V obou případech však vzniká něco nového.

Zkušenost a víra

Hnutí kolem Ježíše se zformovalo a stavělo na pevné důvěře v Mistrovo slovo, že jen On je pro lidi cesta, pravda a život a že jen skrze něho lze nalézt Boha (Jan 14,6). V události Velikonoc a Letnic zakusilo spolehlivost tohoto příslibu a v církvi pak tuto zkušenost předávalo z generace na generaci. Setkat se s tímto náboženstvím tedy můžeme jen tehdy, setkáme-li se s tímto společenským útvarem, byť by bylo chybné tvrdit, že křesťanství a církve jsou jedno a totéž: to nelze přinejmenším proto, že společenských útvarů, jež si nárokují, že jsou církví - tou Kristovou církví - je mnoho. Po staletých sporech o legitimitu takového hodnocení sebe sama dnes všechny konfese uznávají, že si i ostatní společenství uchovala podstatné prvky

křesťanství a doznávají před sebou, že jiné prvky promarnila. Předchozí stránky se při zachování nezbytné stručnosti snažily poukázat na jednotlivé milníky a hledání pravdy při následování Ježíše. Zbývá tedy otázka, zda může mít křesťanské náboženství v podobě křesťanských církví pro současníky, Evropu i lidstvo nějakou životní hodnotu - a jestliže ano, tak jakou. Je křesťanství zapotřebí?

Řada skutečností naznačuje, abychom řekli Ne. Není třeba číst žádné pečlivé průzkumy a statistiky, stačí zajít v neděli na běžnou křesťanskou bohoslužbu nebo se zeptat mladých lidí na to, jak o církvi a křesťanství smýšlejí.

OTÁZKY A ÚKOLY

1. Který mentální výkon činí křesťana křesťanem?
2. Vypište všechna místa, o kterých se píše ve výše uvedených textech. Vyhledejte tato místa v atlase světových dějin.
3. Přiřadte k těmto místům příslušné události z křesťanských dějin. Jsou všechny tyto události historicky (historií jako vědou) doložené? Debatujte, zda je to důležité, či nikoli.
4. Jak Wolfgang Beinert odlišuje křesťanství od jiných náboženství?
5. Porovnejte, co píše o mnišství W. Beinert a co Paul Spiegel. Komu a proč dát zapravdu?
6. V čem pro křesťany asi spočívá zvláštní význam Janova evangelia? Vyhledejte v tomto evangeliu pasáže s Tomášem, které u synoptiků nenajdeme.
7. Které historické události pokládáte za rozhodující pro rozdělení původní jednotné církve do mnoha dnešních konfesí?
8. Křesťanství přeneslo antickou civilizaci přes barbarský středověk. Vysvětlete tuto tezi (obsaženou v knize Christophera Dawsona *Krise západní vzdělanosti*).

Zdroje:

BEINERT, W. *Malé dějiny křesťanského myšlení*. 1. vyd. Praha: Karmelitánské nakladatelství. 2012, ISBN 978-80-7195-541-2, str. 15, 19, 74, 133, 286